

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΨΙΑ

Τόμος Β'.
ΑΡΙΘΜ. 31.

Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου καὶ 1. Ἰουλίου ἰσάστου ἔτους, ἐξάμηνος μόνον
καὶ προπληρωτέα: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 10 ἢ μάκρ. 8.

ΕΤΟΣ Β'.

τῇ 1/13. Ἀπριλίου 1886.

ΤΟ ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟΝ ΕΝ Τῇ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΑΤΡΟΥ ΠΡΟΣ ΜΙΑΝ ΜΗΤΕΡΑ.

ἦν ἡμέ-
ραν, καθ' ἣν πρό-
τινος, ἀξιότιμος κυρία,
μὲ προσεκαλέσατε νὰ ἐπι-
σκεφθῶ τὸ αἰφνιδίως
ἀσθενήσαν τέκνον σας,
ἤλθετε, ἀν δὲν μὲ ἀπατᾷ
ἡ μνήμη, εἰς προὔπαν-

τησὶν μου, λέγουσα „Νομίζω, ἡ μικρά μου
ἔχει πυρετόν!“ Καὶ ὅτε ἐγώ, δυστυχῶς μὴ
συμπαλαβὼν κατ' ἐκείνην τὴν ἐπίσκεψιν τὸ θερμόμετρον,
Σὰς ἡρώτησα ἀν εἴχετε τοιοῦτον, σεῖς μοὶ ἀπεκρίθητε, ὅτι
ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Β'.

οὔτε κἂν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ εἴχετε, ἐνομίζετε δὲ ὅτι ἡδύνατο
νὰ ἱκανοποιήσῃ πάσας τὰς ἀπαιτήσεις μου ἐν θερμόμετρον,
τὸ ὅποιον μετεχειρίζεσθε εἰς τὰ λουτρά. — Ἐκτὸς αὐτοῦ
μὲ τρέμουσαν χεῖρα μοὶ ἐπαρουσιάσατε καὶ ἐν ἄλλο κομψὸν
τοῦ θαλάμου σας θερμόμετρον, προσηρμοσμένον ἐφ' ἑνὸς
μαρμαρίνου καὶ γλυπτὸ ὀβελίσκου! Μὲ ἀπορίαν οὐκ ὀλί-
γην ἠκούσατε παρ' ἐμοῦ, ὅτι τὰ ἀντικείμενα ταῦτα μοὶ
ἦσαν ἐντελῶς ἀχρηστά, ἐγὼ δ' ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθην
ὅπωςδὴποτε νὰ περιορισθῶ εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν ἄλλων
τῆς ἀσθενείας συμπτωμάτων καὶ κατ' αὐτὰ νὰ παράσχω
ὑμῖν τὰς πρώτας καὶ ἀναγκαῖας ὁδηγίας. Συγχρόνως ὅμως
σᾶς συνεβούλευσα νὰ προμηθευθῇτε ἐν καλὸν θερμόμετρον
διὰ τοὺς ἀσθενεῖς, σᾶς ὑπέδειξα τὸ μέρος, ὅθεν ἡδύνασθε
νὰ τὸ ἀγοράσητε, καὶ ἐδήλωσα ἐμαυτὸν πρόθυμον νὰ σᾶς
ὁδηγήσω εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.

Πῶς μετεβλήθη ἡ ὄψις τῶν πραγμάτων τὸ ἐσπέρας!
Μετὰ πόσης προθυμίας καὶ ἐπιμελείας εἴχετε μοὶ προετοι-
μάσει τὸ θερμόμετρον καὶ ἠκραΐζεσθε τὰς βραχείας μοὶ
ἐξηγήσεις καὶ πόσον ἐμφροντις παρηκολοθεῖτε τὴν πορείαν
τῆς θερμοκρασίας καὶ ἐσημεῖοντε ἀκριβῶς τοὺς διαφόρους
αὐτῆς σταθμούς! — ὅσον καὶ ἂν βαρεῖται ἦσαν δι' ὑμᾶς αἱ
στιγμαὶ ἐκεῖναι παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦντος τέκνου
σας, ἐν τούτοις ἐγὼ μεθ' ἡδονῆς ἀναπολῶ τὸν χρόνον ἐκεῖ-
νον τῆς μαθητείας σας. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν μετὰ μεί-
ζονος ἐπιτυχίας διεγινώσκετε τὴν κατάστασιν τοῦ θυγατρίου
σας, διαυγῆς δὲ παρίστατο εἰς τοὺς μητρικοὺς ὀφθαλμούς
σας ἡ εἰκὼν τῆς ὄντως σοβαρᾶς νόσου· καὶ καὶ μὲν ἡ καρ-
διά σας ἔτρεμε καὶ μετεωρίζετο μεταξὺ φόβου καὶ ἐλπίδος
ὁσάκις ὁ πυρετὸς ἐδείκνυεν ἀνωμαλίας, ἐν τούτοις ὅ τε φό-
βος σας καὶ ἡ ἐλπίς δὲν ἦτο ὑπερβολικὸς, ἀλλὰ διὰ τῆς
γνώσεως περιωρίζετο ἐντὸς ὁρίων τινῶν. Ἀντὶ νὰ ἦσθε, ὡς
ἄλλοτε, ἐρμαιοὶ ἀορίστων καὶ ἀχαλιναγωγῆτων αἰσθημάτων,
ἀπεκτῆσατε ἤδη θετικὴν τινα, σοβαρὰν γαλήνην διὰ τῆς πα-
ρατηρήσεως πάσης ἀποχρώσεως τῆς ἀσθενείας καὶ διὰ τῆς
κατανοήσεως τοῦ καθ' ἡκογτός σας παρὰ τὴν κλίνην τοῦ πά-

σχοντος θυγατρίου. Ὅσαίς δὲ ἐνθυμοῦμαι τὴν ἀκρίβειαν, μὲ τὴν ὁποίαν, ἅμα ὡς ὁ πυρετὸς ἐπετείνετο, ἡτοιμάζετε κατὰ τὰς δεδομένας ὁδηγίας τὸ ψυχρὸν λουτρόν, συγχρόνως δὲ καὶ τὴν ὀξυδερκείαν σας πρὸς παρατήρησιν καὶ ἄλλων συμπτωμάτων τῆς ἀσθενείας, συμφώνως πρὸς τὰ ὁποῖα μετεβάλλετε τὴν διαίταν καὶ τὴν θεραπείαν, λέγω κατ' ἐμαυτόν: „Πᾶσα μήτηρ εἶνε πραγματικῶς πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸς νοσοκόμου!“ Μεθ' ὁπόσης χαρᾶς ἐσπεύσατε ἡμέραν τινα νὰ μοὶ δείξετε τὴν γραμμὴν, ἥτις ἐδείκνυε τὴν κατὰπτωσιν τοῦ πυρετοῦ, ψιθυρίζουσα „αὐτὴ ἦτο ἡ κρίσις!“ Σὰς εἶχον εἰπεῖ νὰ περιμείνητε τὴν ἐσπέραν, καὶ ὅτε πάλιν κατ' αὐτὴν ἡ θερμοκρασία μετρίως μόνον ἀνῆλθε καὶ τὴν ἐπιούσαν ἔμεινε ἡ αὐτὴ, ἐν ᾗ ἡ μικρὰ ἀσθενὴς ἐφαίνετο εἰσεληθούσα εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναρρώσεως, ἥσθε ἐξαλλος ἐκ τῆς χαρᾶς διὰ τὰς ἀποκτηθείσας ἱατρικὰς γνώσεις καὶ τὴν τέχνην τῆς περιποιήσεως τῶν ἀσθενῶν.

— Θὰ σὰς ἦμαι λίαν εὐγνώμων, μοὶ γράφετε σήμερον, ἂν μοὶ κάμνητε μίαν βραχεῖαν περιγραφὴν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα μ' ἐδιδάξατε ἐκ στόματος, διὰ τὴν μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ κατοικοῦσαν ἀδελφὴν μου. Καὶ αὐτὴ ἔχει μικρὰ τέκνα καὶ ὅπως ἐγὼ ἄλλοτε, ἔτση καὶ αὐτὴ ἕως τὴν σήμερον οὔτε κἀν ἰδεάν ἔχει περὶ ὧν αὐτῶν τῶν σπουδαίων πραγμάτων.

Ἡ ἀδελφὴ σας; Καὶ διὰ τί δὲν γράφετε κάλλιον αἱ ἀδελφαὶ σας, δηλαδὴ αἱ πλεῖσται τῶν γυναικῶν καὶ μητέρων;

— Ἡ τοιαύτη διδαχὴ θὰ ἦτο ἀληθὴς εὐεργεσία, προσθέτετε. Ἔχετε δίκαιον, καὶ εἰς τὸν κύκλον μου τὸ κατὰ δύναμιν προσπαθῶ νὰ ἐξαπλώσω τὴν γνώσιν τῆς θερμομετρικῆς, πέραν ὅμως τοῦ κύκλου τούτου ὁ λόγος μου δὲν ἀκούεται.

— Ἀλλ' ἂν γράψετε περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ὀλίγα τινα καὶ τὰ δημοσιεύσετε εἰς ἓν φύλλον, οἱ λόγοι σας θὰ φθάσωσι καὶ εἰς τὰς μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένας χώρας, θὰ ἀναγνωσθῶσιν εἰς ὅλας τὰς οἰκογενείας, θὰ τοὺς ἐγκολποθῶσιν ὅλοι αἱ μητέρες!

Τὴν ἔνστασιν αὐτὴν δὲν δύναμαι ν' ἀναιρέσω καὶ ἰδοὺ σήμερον δημοσίᾳ σὰς γράφω περὶ τῆς σημασίας τοῦ θερμομέτρου ἐν τῇ οἰκογενείᾳ.

Ὡς βλέπετε, δίδων ἐκτελῶ συγχρόνως τὰς ὑποσχέσεις μου. Ἐν τῇ ἐαρινῇ μου διατριβῇ, μακρὰν τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας μου, λαμβάνω τὸν κάλαμόν καὶ σὰς γράφω τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ὁ τύπος θὰ τὴν πολλαπλασιάσῃ, οἱ πτερωτοὶ τροχοὶ θὰ τὴν διαδώσουν εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα. Ἀπὸ τῶν παιδικῶν δωματίων τῆς πατρίδος μας μέχρι τῶν τοῦ ἄλλου ἡμισφαίριου τῆς γῆς ἡ ἀπόστασις εἶνε βεβαίως μεγάλη, καὶ διάφοροι εἶνε ἐκεῖ αἱ ἐθνολογικαὶ καὶ γεωγραφικαὶ συνθήκαι, τὸ κλίμα καὶ τὰ ἥθη, ὁ βίος καὶ αἱ ἀπαιτήσεις αὐτοῦ. Ὁ ἀνθρώπινος ὅμως ὄργανισμός ὑπόκειται πανταχοῦ εἰς τὰς αὐτὰς συνθήκας καὶ αἱ γυναῖκες τῶν τόπων ἐκείνων οὐχ ἥττον ζωηρὸν αἰσθάνονται τὸν πόθον νὰ ἔχωσι τὰ τέκνα τῶν ὑγιῇ καὶ εὐρωστα.

Πρέπει ἄρα γε νὰ σοβαρευθῶ τώρα; Πρέπει δηλαδὴ νὰ σὰς γράφω μίαν συστηματικὴν καὶ περιεκτικὴν πραγματείαν; Βεβαίως ὅχι! Μὴ τρομάζετε! Προτιμῶ νὰ γίνω εὐληπτος εἰς πάντας καὶ νὰ μὴ λησμονήσω, ὅτι ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ περιποίησις τῶν ἀσθενῶν δέον νὰ ἐξαπλωθῶσιν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ, ἂν θελώμεν νὰ ὠφεληθῇ ὁ λαὸς ἐξ αὐτῶν. Οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες δικαίως καταδικάζουσι τοὺς προσπαθοῦντας νὰ καταστήσωσι δημῳδεῖς τὰς θεωρητικὰς ἐπιστήμας, διότι ἐντεῦθεν οὐδὲν ἄλλο προκύπτει παρὰ

μόνον σύγχυσις, ἡμιμάθεια καὶ οἷσις, ἐν ᾗ ἀπ' ἐναντίας πᾶς ὀρθοφρονῶν ὁμολογεῖ, ὅτι πάντες ἔχομεν καθήκον νὰ ἐξαπλώσωμεν τὰς γνώσεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι μᾶς χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ προφυλασσώμεθα ἀπὸ ἀσθενείας, νὰ τὰς διαγινώσκωμεν ἐγκαίρως καὶ ὀρθῶς νὰ ἐπιβλέπωμεν τὴν πορείαν των. Ἄν δὲ συγχρόνως ἀποφεύγωμεν πᾶσαν περιττὴν λεπτομέρειαν, ἵνα μὴ παρασύρωμεν τὸν ἰδιώτην εἰς τὸ νὰ ἐπιχειρῇ ὁ ἴδιος αὐθαιρέτως τὴν διάγνωσιν ὀρισμένων ἀσθενειῶν καὶ τὴν θεραπείαν των, τότε μένομεν ἐντὸς τῶν ὁρίων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τηρῶμεν ὅπως μὴ ἡ γνώσις ἀποβῇ δίστομος μάχαιρα πρὸς βλάβην τοῦ δημοσίου.

Ἀκολουθήσατέ με μετὰ τὴν φαντασίαν σας εἰς τὸ ἐνδιαίτημα μιᾶς ὁπωςοῦν εὐπόρου οἰκογενείας. Ἐν τινι σκιερᾷ θέσει τοῦ παραθύρου ἐνὸς τῶν δωματίων, ἔνθα μένουσι συνήθως τὰ μικρά, εὐρίσκεται ἀνηρτημένον τὸ θερμομέτρον, ἡ δὲ φρόνιμος καὶ προσεκτικὴ μήτηρ ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν, πρὶν ἢ τὰ μεγαλείτερα παιδιά ἀπέλθωσιν εἰς τὸ σχολεῖον, τὰ δὲ μικρότερα ἐνδουθῶσι, ῥίπτει ἐν ἐταστικὸν βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ καὶ βλέπει ὅτι σήμερον ἡ θερμοκρασία εἶνε 8° Ρεωμέρου.

Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὸ σχετικὸν ψῦχος τῆς ἡμέρας τὸ μὲν ἐκ τῶν τέκνων τῆς συμβουλεύει νὰ κρατῇ πορευόμενον εἰς τὴν σχολὴν κλειστὸν τὸ στόμα του, τὸ δέ, ἐπειδὴ εἶνε μᾶλλον εὐαίσθητον, ἀφίνει νὰ ἐξέλθῃ μόνον τὴν μεσημβρίαν, ὅτε ἡ θερμοκρασία ἀνῆλθε βαθμούς τινας. Περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους, ὅτε συνήθως ὁ ὑδράργυρος καὶ πρὸ τῆς μεσημβρίας ἀκόμη ἐξικνεῖται εἰς μέγα ὕψος, ἀφίνει τὰ μικρά νὰ ἐξέλθωσι τοῦ οἴκου μόλις ἀφ' οὗ ἀρχίσῃ νὰ πνέῃ ἡ ἐσπερινὴ αὔρα, ὅταν δὲ ἐπικηται αἰφνιδίᾳ τις μεταβολὴ τῆς θερμοκρασίας — καὶ αὕτη κρύπτει πολὺ περισσοτέρους κινδύνους παρ' ὅλους τοὺς διαρκεῖς καύσωνας ἢ τὰ φύξη — ὁ προσεκτικὸς ὀφθαλμός της δὲν θὰ λείψῃ νὰ τὴν εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου. Ὁ πιστὸς σύμβουλος, τὸ θερμομέτρον, ὁμιλεῖ ἄφωνον μὲν, ἀλλὰ σαφεῖ γλῶσσαν, οἱ ἀριθμοὶ τοῦ ὁμιλοῦν καὶ ὁ προσέχων εἰς αὐτοὺς προφυλάσσεται, ἰδίᾳ δὲ τὰ πολὺ μᾶλλον εὐπαθῆ μικρὰ παιδιά, ἀπὸ πολλῶν δυσαρέστων ἐπακολουθημάτων.

Ἀλλὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς ἐπὶ ἐντὸς τοῦ διὰ τὰ παιδιά ὀρισμένου θαλάμου. Ἰδοὺ ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ τοίχου κρέμαται τὸ θερμομέτρον διὰ τὰ λουτρά. Τώρα διατελεῖ ἀκριβῶς ἐκτὸς ὑπηρεσίας. Ἡ πρωΐα εἶνε ψυχρά, τὸ δὲ θερμομέτρον δεικνύει ὅτι, ἀφ' οὗ ἀπεσβέσθη τὸ πῦρ ἐν τῇ ἐστίᾳ, ἡ τακτικὴ θερμοκρασία (15° μέχρι 16° Ρεωμέρου) κατέπεσεν εἰς 10°, κατήντησε δηλαδὴ ἀνυπόφορος διὰ τὸ ἐκεῖ ἐντὸς τοῦ λίκνου τοῦ κείμενον βρέφος, καθὼς καὶ διὰ τὸ μεγαλείτερον, μὲ τὸν κατάρρουν του. Ταχέως λοιπὸν „ὀλίγη φωτιὰ“ νὰ γίνῃ. Ὑπάρχουσιν ὑπέρτεροι ἀποδίδουσαι μεγάλην ἔντασιν εἰς τὴν λέξιν ταύτην „ὀλίγη“, διότι τὸ ἀκατέργαστον δέρμα των, ἡ ἀτελής των κρίσις καὶ τὸ ἄξεστον τοῦ ἥθους των οὐδέποτε τὰς διδάσκει νὰ διακρίνουν τί ἐστὶ θερμὸν ἢ ψυχρὸν, χλιαρὸν ἢ δροσερόν. Μετὰ μίαν ὥραν εἰσέρχεται ἡ μήτηρ εἰς τὸ δωματίον. Εἶνε ἐκτὸς ἑαυτῆς καὶ διστάζει νὰ δώσῃ πίστιν εἰς τοὺς ἰδίους ὀφθαλμούς. „Εἶκοσι βαθμοί!“ ἀναφωνεῖ καὶ σπεύδει νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα ἀνοίγουσα τὰ παράθυρα καὶ τὴν θύραν τοῦ παρκαμμένου δωματίου.

Ἐν τῶν παιδίων ἔχει ψυχροὺς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας — ἡ μήτηρ δὲ βλέπει ὅτι πολὺ ἐταπεινώθη ἡ θερμοκρασία τοῦ δωματίου. Ἄλλοτε ἔχει πυρετὸν καὶ ὁ ἱατρὸς διέταξε νὰ μένῃ εἰς ψυχρὸν μέρος — ἡ μήτηρ συμβουλεύεται τὸ θερμομέτρον καὶ ἀμέσως ἀποψυχραίνει τὸ θερμὸν δω-

μάτιον βραίνουσα ψυχρὸν ὕδωρ, κλείουσα τὰ παράθυρα καὶ τὰ παραπετάσματά των, καὶ οὕτω τὸ μέχρι τοῦδε ἀνήσυχον παιδίον βυθίζεται εἰς γλυκὺν ὕπνον.

Ἡ ὥρα τοῦ λουτροῦ πλησιάζει. Τὸ θερμόμετρον μεταβαίνει ἤδη εἰς τὴν πλήρη ὕδατος λεκάνην καὶ ἐν ᾧ χύνεται ἐν αὐτῇ ψυχρὸν ἢ θερμὸν ὕδωρ, τὸ κινουμένον τῆδε κάκεισε διὰ τὸ ἀναμιχθῶσι κάλλιον τὰ θερμότερα καὶ ψυχρότερα μέρη τοῦ ὕδατος, παρατηροῦντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ τὴν θέσιν τοῦ ὑδραργύρου. Γνωρίζετε, ἀξιότιμος κυρία, πόσον τὰ διάφορα παιδιά διάφορον ἀπαιτοῦσι καὶ τὴν θερμότητα τοῦ ἐν ᾧ λούονται ὕδατος, συγχρόνως ὅμως καὶ δὲν ἀγνοεῖτε, ὅτι ἡ θερμότης τούτου ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τοὺς 28°. Ῥεωμύρου, οὔτε πάλιν νὰ ᾔηε κατωτέρα τῶν 26°. Τὰ ὅρια ταῦτα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ καθορισθῶσιν ἀκριβῶς διὰ τῆς ἀπλῆς ἐμβυθίσεως τῆς χειρὸς ἢ τοῦ ἀγκῶνός μας εἰς τὸ ζέον ἢ ψυχρὸν ὕδωρ· τοῦτο τὸ κάμνουσι παρ' ἡμῶν συνήθως αἱ τροφὸι καὶ αἱ ἄξεστοι ἐκείναι μαῖαι, ὧν αἱ βάνασοι καὶ παχύδερμοι χεῖρες πολλὰ καθ' ἕκαστον ἔτος νεογέννητα στέλλουσιν εἰς τὸν τάφον.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἐν ἕκαστον μικρὸν παιδίον δὲν ἀνέχεται πάντοτε τὴν αὐτὴν θερμότητα τοῦ λουτροῦ. Τὸ ἀναιμικὸν καὶ φιλάσθενον δὲν ὑποφέρει τόσον τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, ὅσον ἀρέσκειται εἰς αὐτὸ τὸ εὐσαρκον καὶ βίωμαλόν παιδίον. Ὅταν δὲ πρόκηται νὰ ἐκτελεσθῶσι μετ' ἀκριβείας ἱατρικαὶ ὁδηγίαι ἀναφορικῶς πρὸς τὴν θερμότητα ἢ τὸ ψῦχος τῶν ἀντιπυρετικῶν λουτρῶν, μόνον ἐγγύησιν τῆς ἀκριβοῦς αὐτῶν ἐκτελέσεως ἔχομεν τοὺς ἀριθμούς.

Διὰ τῶν νοσηρῶν μου ὀφθαλμῶν σὰς βλέπω ἤδη ἐλαφρῶς μειδιῶσαν, διότι ἀναπολεῖτε τὰς ἡμέρας ἐκείνας, καθ' ἃς μετὰ τῆς εὐχερείας ὤκειοποιήθητε τὴν χρῆσιν τοῦ θερμομέτρου διὰ τοὺς ἀσθενεῖς. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο εἶνε διηρημένον κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Κελσίου εἰς 100°, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοῦ σώματος θερμοκρασία καὶ κατὰ τὰς ἀσθενείας ἀκόμη ποτὲ δὲν ταπεινοῦται κάτω τῶν 33° K. καθὼς καὶ οὐδέποτε ὑψοῦται ἄνωθεν τῶν 42° K., εἰς τὰ θερμόμετρον τοῦτο πάντες οἱ κάτω τῶν 33° καὶ οἱ ἄνω τῶν 42° ἀριθμοὶ θεωροῦνται καὶ εἶνε πραγματικῶς καθ' ὁλοκληρίαν περιττοί, καὶ ἐπομένως βλέπετε μόνον τὸ μικρὸν τοῦτο μέρος τῆς κλίμακος μετ' ἐπιμελείας ἐξεργασμένον καὶ ἕκαστον αὐτοῦ βαθμὸν εἰς δέκατα προσδιηρημένον. Κατὰ τὰς τοιούτου εἰδους καταμετρήσεις μεγίστην φέρουσι σπουδαιότητα καὶ τὰ ἐλάχιστα ἀκόμη κλάσματα ἐνὸς ἐκάστου βαθμοῦ, τὰ ὅποια πρέπει νὰ διακρίνωμεν διὰ γυμνοῦ ἢ ὀπλισμένου ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τῆς λεπτῆς τοῦ ὑδραργύρου στήλης.

Πᾶν θερμόμετρον, τὸ ὁποῖον ἀγοράζομεν εἰς ἐν οἶον-δήποτε κατάστημα, δὲν εἶνε οὔτε πρόσφορον πρὸς ἐξέτασιν τῆς θερμοκρασίας τῶν πυρεσσόντων, οὔτε μετὰ τῆς δεούσης λεπτότητος καὶ ἀκριβείας ἐξεργασμένον. Δι' αὐτὸ ἐρωτήσατε πρῶτον ἕνα γνώριμον ἱατρὸν καὶ τὸ θερμόμετρον, τὸ ὁποῖον αὐτὸς θὰ σὰς συμβουλεύσῃ ν' ἀγοράσητε, μὴ λησμονήσητε νὰ τὸ ὑποβάλητε καὶ εἰς μίαν προκαταρκτικὴν δοκιμὴν καὶ ἐξέλεγχξιν. Θὰ ἴδῃτε δὲ ὅτι τοῦτο μὲν προτρέχει κατὰ $\frac{2}{10}$ τοῦ βαθμοῦ, ἐκεῖνο δὲ μένει ὀπίσω κατὰ $\frac{3}{10}$, καὶ τὸ τρίτον ἔχει μίαν ἑλλειψιν εἰς τὸ ἀνώτερον ἢ κατώτερον αὐτοῦ μέρος, ἢ ὅποια πρέπει πάντως νὰ διορθωθῇ. Κατὰ τὸν διάσημον ἱατρὸν Γύγκερσεν καλὸν εἶνε τὸ θερμόμετρον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μίαν ὥραν μετὰ τὸ πρόγευμα τιθέμενον ὑπὸ τὴν μασχάλην ὑγιоῦς ἀνθρώπου δεικνύει θερμότητα βαθμῶν 37,0. Γινώσκουσα ἅπαξ ἡ μήτηρ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ θερμομέτρου, οὐδέποτε

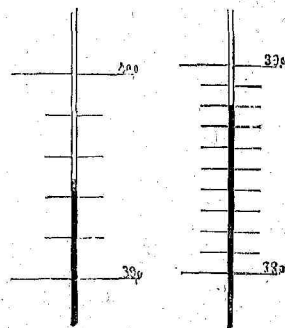
δ' ἀναγκασθῇ νὰ εἴπῃ: „Νομίζω, τὸ παιδί μου ἔχει πυρετό“. Τὴν θέσιν τῆς ὑποφίας καὶ τῆς δεινῆς ἀμφιβολίας καταλαμβάνει ἡ γνώσις καὶ ἡ βεβαιότης. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου ταύτῃ βεβαίως δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω τὴν φύσιν τοῦ πυρετοῦ, τὴν θεωρίαν τῆς οἰκονομίας τῆς θερμότητος τοῦ σώματος καὶ τῆς νοσηρᾶς ἐπιτάσεως αὐτῆς. Ἐν τούτοις γνωρίζετε, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἔχει θερμότητα κυμαινόμενην μὲν μεταξὺ 36,5° καὶ 37,5° K., μένουσαν ὅμως ἀείποτε ἐντὸς τῶν στενῶν τούτων ὁρίων, ἐπίσης δὲ μὴ φοβῆσθε, ἀν ἐνίοτε τὰ παιδιά πρὸ πάντων δεικνύωσι θερμοκρασίαν 36° καὶ 38°, διότι καὶ αὐτὴν δύνασθε νὰ τὴν θεωρήσητε κατὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν σχετικῶς ὀμαλὴν.

Πρὸς τὰ ἄνω συνειθίζουσι τὴν μέχρι 38,5° ὑψωσιν τοῦ ὑδραργύρου νὰ χαρακτηρίζωσιν ὡς „ἐλαφρὰν πυρεξίαν“, μέχρι δὲ τῶν 39,5° ὡς „μέτριον πυρετόν“, καὶ μέχρι τῶν 40,5° ὡς „βαρὺν πυρετόν“, τὴν πρὸς τὰ κάτω δὲ πτωσιν μέχρι μὲν τῶν 35° θεωροῦσιν ὡς „μετρίαν“, μέχρι δὲ τῶν 33,5° ὡς „τελείαν ἐλάττωσιν“ τῆς θερμοκρασίας.

Ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ θερμότητα ἄνω τῶν 42°, καθὼς καὶ ὅτι ἀνακόπτεται πᾶσα ζωικὴ λειτουργία οὕσης τῆς θερμοκρασίας 33,5°, δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω ἐνταῦθα. Πρὸς τὸ παρὸν σὰς παρακαλῶ χάριν δοκιμῆς μόνον νὰ μετρήσωμεν τὴν θερμότητα τοῦ δέρματος ἐνὸς παιδίου. Ἄν ᾔηε ἀκόμη πολὺ μικρὸν, δηλαδὴ ἡ ἡλικία του μόλις ἀριθμῇ ἐβδομάδας τινάς, ἢ μασχάλη του δὲν παρέχει ἡμῖν χώρον ἐπαρκῆ πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ φέροντος τὸν ὑδραργύρου κυλινδρικοῦ δοχείου (τὰ σφαιροειδῆ ἀπεδείχθησαν ἀνάξια συστάσεως καὶ χρήσεως), καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἔρευνα γίνεται διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θερμομέτρου ἐν τῷ ἀπηυδυσμένῳ ἐντέρῳ εἰς βάθος 4 ὑφεκτομέτρων περίπου. Ἄν ἤδη κατὰ χρονικὰ διαστήματα ἐνὸς λεπτοῦ εἰσαγάγητε δις ἢ τρίς τὸ θερμόμετρον εἰς τὸ ἀπηυδυσμένον καὶ εὗρητε τὴν θερμοκρασίαν πάντοτε τὴν αὐτήν, δὲν ἔχετε ἄλλο νὰ πράξητε παρὰ νὰ παρατηρήσητε μετὰ προσοχῆς τὸν βαθμὸν αὐτῆς, νὰ ἐξαγάγητε μετὰ προσοχῆς τὸ θερμόμετρον καὶ καθάρισάσα αὐτὸ ἀμέσως νὰ τὸ ἐναποθέσητε εἰς τὴν προτέραν ἀσφαλῆ θέσιν του. Ἀκολούθως πρέπει νὰ σημειώσητε τὰ ἐξαγόμενά σας ἐντὸς μικροῦ σημειωματαρίου, ὀρίζουσα καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐγινεν ἡ καταμέτρησις, ὡς π. χ. τῇ 1^η Ἀπριλίου, τὴν 7 π. μ. ὥραν = 38,8°.

Πολλὰ θερμόμετρα δι' ἀσθενεῖς ἔχουσι τοὺς βαθμούς των εἰς πέμπτα μόνον ὑποδιηρημένους, ἄλλα δὲ καὶ εἰς δέκατα. Τὸ πρῶτον γίνεται μόνον χάριν εὐκολίας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν, καθότι ὁ ὀφθαλμὸς πολὺ εὐκολώτερον ἀπατᾶται δι' ἐννέα κλασματικῶν γραμμῶν παρὰ διὰ τεσσάρων μόνον. Ῥίψατε ἐν βλέμμα εἰς τὰ παρατεθειμένα σχήματα, διὰ νὰ βεβαιωθῇτε ἀμέσως ποῖον ἐκ τῶν δύο θερμομέτρων εἶνε εἰς δέκατα, καὶ ποῖον εἰς πέμπτα μόνον διηρημένον, προσπαθήσατε δὲ ν' ἀποκτήσητε ὀλίγην μόνον ὑπομονήν, προσοχὴν καὶ παρατηρητικότητα, διὰ νὰ κατορθώσητε ἀμφοτέρω λυσιτελῶς νὰ μεταχειρισθῇτε κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀσθενῶν σας.

Εἰς τὰ μεγαλειτέρας ἡλικίας παιδιά (φυσικῶς δὲ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἡλικιωμένα ὑποκείμενα ἀμφοτέρων τῶν γενῶν)

ἀρκεί νὰ θέσωμεν το θερμόμετρον εἰς τὴν κοιλότητα τῆς μασχάλης ἀφ' οὗ πρῶτον ἀπομάξωμεν αὐτὴν διὰ ξηροῦ ὑφάσματος. Μὴ ἀμελήσῃτε ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ νὰ ἰδῇτε, ἂν ὁ περιέχων τὸν ὑδράργυρον κύλινδρος περιβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ δέρματος καὶ οὐδαμῶθεν συγκοινωνεῖ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ἀέρα ἢ ἐφάπτεται τῶν ἐνδυμάτων, κρατήσατε δὲ τὸν βραχίονα ἐπὶ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας εἰς θέσιν ἐπικλινῇ συμπίεζουσα αὐτὸν ἐλαφρῶς.

„Δέκα λεπτά!“ ἀναφωνεῖτε. — Ναὶ βέβαια, φιλομαθὴς κυρία. Ἡ ἐπιδερμὶς, ὅσον καὶ ἂν πυρέσῃ, εἶνε πάντοτε κλάσματά τινα τοῦ βαθμοῦ ψυχροτέρᾳ τοῦ ἐνδον σώματος, τὴν διαφορὰν δὲ ταύτην δύνασθε νὰ παραβλέψῃτε ἢ ἂν θέλητε, νὰ ὑπολογίσῃτε μάλιστα, κρατοῦσα τὸ θερμόμετρον μακρότερον σχετικῶς χρόνον ὑπὸ τὴν μασχάλην τοῦ πυρέσσοντος. Ἡ πρώτη καταμέτρησις ὑμῶν δέον νὰ γίνῃ περὶ τὴν 7 π. μ. ὥραν, ἡ δευτέρα τὴν 1 μετὰ μ. καὶ ἡ τρίτη τὴν 7 ἑσπερινὴν ὥραν, σημειοῦτε δὲ πάντα τὰ ἐξαγόμενά σας, κυρίως δὲ τὰ τῆς πρωΐνης καὶ ἑσπερινῆς ἐρεύνης ἐν ἰδιαιτέρῳ τετραδίῳ μετὰ προσοχῆς καὶ ἀκριβείας.

Πρῶτα νὰ παρατηρεῖτε ὅτι ἐν τῶν τέκνων σας ἐγείρεται τοῦ ὕπνου μὲ ἀδιαθεσίαν καὶ ἐλαφρὸν πυρετόν, ἐξετάζετε αὐτὸ διὰ τοῦ θερμομέτρου καὶ εὐρίσκετε, ὅτι ἔχει θερμοκρασίαν 38,4 βαθμῶν. Τὸν ἀριθμὸν τούτον σημειοῦτε ἀμέσως, τὴν δὲ 1 μ. μ. ὥραν ἐπιχειρεῖτε νέαν ἐξέτασιν· τὸ πόρισμα ταύτης εἶνε βαθμοὶ 38,9, ὅπερ ἐπίσης σημειοῦτε ἀνευ ἀναβολῆς. Ἡ ἐλπίς σας, ὅτι ἀνάπαυσις καὶ ἡσυχία θὰ ἡδύναντο νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν εὐδιαθεσίαν τοῦ τέκνου σας καὶ νὰ ἐξαλειψῶσι τὰ πυρετικά συμπτώματα, δὲν ἐξεπληρώθη κατὰ δυστυχίαν, καὶ κατὰ τὴν ἑσπερινὴν καταμέτρησιν σας εὐρίσκεται τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀνελθούσαν εἰς 39,6 βαθμοῦς. Χωρὶς νὰ χάσῃτε καιρὸν προσκαλεῖτε τὸν ἰατρὸν καὶ ἂν τῷ παρουσιάζῃτε τὰς παρατηρήσεις σας ταύτας χωρὶς νὰ προσθέσῃτε ἰδίαν τινὰ σκέψιν πρὸς ἐξήγησιν αὐτῶν, αὐτὸς θὰ εὐχαριστηθῇ πολὺ διὰ τὴν παρεχομένην εὐκολίαν πρὸς διάγνωσιν τῆς νόσου καὶ θὰ σᾶς παρακινήσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃτε πράττουσα τὸ αὐτό. Ἡ διὰ πάντα ἰατρὸν φανερωτάτη τῶν βασάνων καὶ δοκιμασιῶν εἶνε ἡ σπουδὴ ἀμειψιῶν τινων μητέρων καὶ γυναικῶν, μεθ' ἧς ἐπιτίθενται κατ' αὐτοῦ μεγαλοποιῶσαι ὑπερβολικῶς τὰ διάφορα συμπτώματα καὶ προσθέτουσαι πολλὰ ἄλλα ἀνύπαρκτα φαινόμενα. Ὁ ἡμέτερος ἀσθενὴς κατέχεται ὑπὸ πυρετοῦ καὶ τὴν ἐπιούσαν, ὁ δὲ ἰατρὸς δίδει τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας καὶ ἀπέρχεται. Τὸ ἐσπέρας ὁ πυρετὸς ἐπετάθη μέχρι 40,3 βαθμῶν, ὁ δὲ ἰατρὸς, ἐπανελθὼν, διατάσσει λουτρὸν 26° Ρεωμόρου, τοῦ ὁποῦ ἡ θερμοκρασία βαθμυδὸν πρέπει διὰ ψυχροῦ ὕδατος νὰ κατέλθῃ μέχρι 20° Ρ., μεθ' ὃ ὁ τράχηλος καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ πυρέσσοντος παιδίου δέον νὰ καταβραχῇ δι' ὕδατος 16° Ρεωμόρου. Τὰς ὁδηγίας ταύτας ἐκτελεῖτε κατὰ γράμμα καὶ μετ' εὐφροσύνης βλέπετε τὴν ἐπαύριον, ὅτι ἡ θερμοκρασία ἐπαισθητῶς ἠλαττώθη καὶ περὶ τὸ ἐσπέρας μάλιστα ἤρχισε νὰ βαίνει τὴν ὁμαλὴν αὐτῆς πορείαν.

Δὲν ἔχει πάντοτε ὁ πυρετὸς τόσον ταχέαν τὴν πορείαν καὶ τόσον εὐάρεστον τὸ τέρμα, ὅσον ἡμεῖς ἐδῶ χάριν παραδείγματος ἐξεθέσαμεν τὸ πρᾶγμα, διότι πολλάκις ἐπὶ ἐβδομάδας ὁλοκληροῦς τηρεῖ τὴν ἀρχικὴν του ἐπίτασιν, ἐνίοτε βραδέως μόνον ἀρχίζει νὰ κατευνάζεται καὶ οὐχὶ σπανίως καταπίπτει διὰ μιᾶς, κάτωθεν μάλιστα τῶν φυσικῶν του ὁρίων.

Κατὰ μίαν ἐκάστην πυρετώδη ἀσθένειαν, ὡς τὸν διαλείποντα πυρετόν, τὴν ὀστρακίαν, τὴν ἕλκην, τὴν περιπνευ-

μονίαν, τὴν εὐφλογίαν κτλ. ἡ πορεία αὐτῆς τῆς θερμοκρασίας βαίνει κατὰ τινὰς ὁρισμένους νόμους, ἂν καὶ ὅπωςδήποτε εἰς ἓνα ἕκαστον ἀνθρώπον παρουσιάζονται καὶ παραλλαγαί τινες.

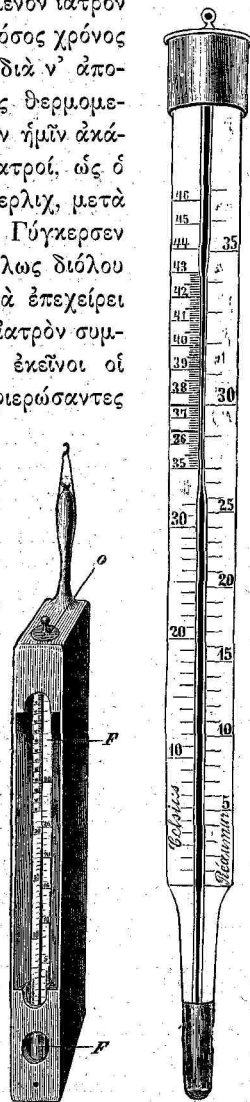
— Ὅχι, μὴ ἀπατάσθε· φαντάζομαι ὅτι ὀξύνετε ἤδη τὰ ὦτά σας διὰ νὰ μὴ σᾶς διαφύγῃ ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως. Τώρα, λέγετε κατ' ἰδίαν, θὰ μάθω πῶς νὰ διακρίνω τὸ εἶδος τῆς ἀσθενείας ἀπὸ τὰς ἀνωμαλίας τῆς πορείας τοῦ πυρετοῦ.

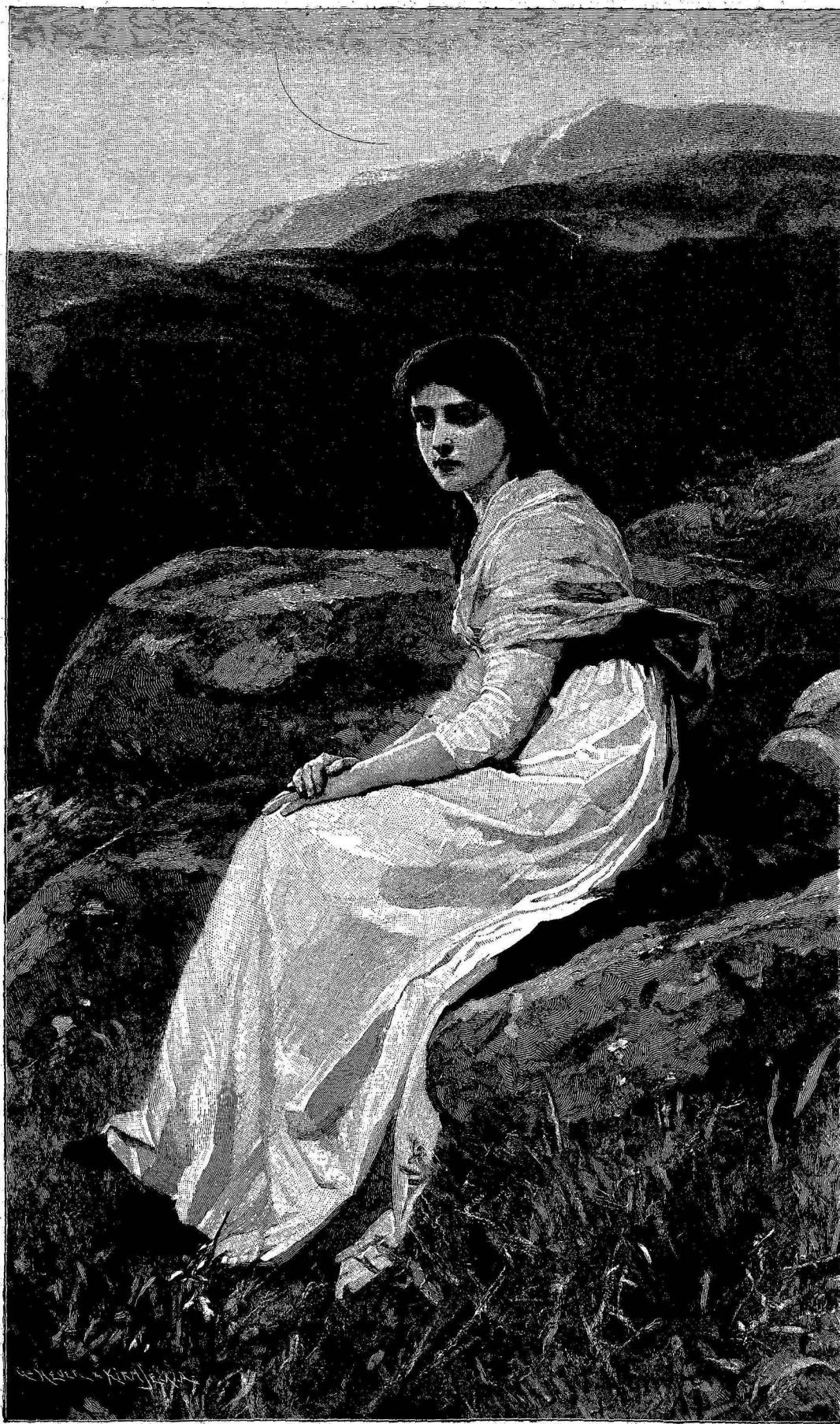
Δυστυχῶς τὴν ἐπιθυμίαν σας ἀδυνατῶ νὰ ἐκπληρώσω.

Ὁ ἰδιώτης δὲν πρέπει „νὰ παίζει μετὰ τὴ φωτιά“, μετ' ἄλλους λόγους αἱ ἀπαιτήσεις του δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσι τὰ ἐσκαμμένα. Ἐμπιστευθῆτε τὴν ἐξήγησιν τῶν παρατηρήσεων

σας εἰς τὸν ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένον ἰατρὸν καὶ ἀναλογισθῆτε πόση ἐπιμέλεια, πόσος χρόνος καὶ πόσαι παρατηρήσεις ἀπλητοῦντο διὰ ν' ἀποτελεσθῇ πληρὴς τὸ οἰκοδόμημα τῆς θερμομετρίας τῶν ἀσθενῶν, οἷον ὠκοδόμησαν ἡμῖν ἀκάματοι ἐπιστήμονες καὶ σοφώτατοι ἰατροί, ὡς ὁ Βαίρενσπρούγκ, ὁ Τράουβε, ὁ Βούνδερλιχ, μετὰ δὲ τούτους ὁ Τσίμσεν, ὁ Θωμάς, ὁ Γύγκερσεν καὶ ἄλλοι. Θὰ ἦτο πραγματικῶς ὅλως διόλου ἄφρων καὶ ἀνόητος ἐκεῖνος, ὅστις θὰ ἐπεχειρεῖ διὰ μιᾶς νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν μὴ ἰατρὸν συμπληρωμένον καὶ τέλειον πᾶν ὅτι ἐκεῖνοι οἱ σοφοὶ ἐμελέτησαν καὶ ἠρέυνησαν, ἀφιερῶσαντες εἰς αὐτὸ πάντα τὸν βίον των. Ἀναλογισθῆτε πρὸς τούτους, ὅτι ἡ θερμομετρία δὲν εἶνε παρὰ ἐν ἐλάχιστον μέρει τῆς ἑλης νοσολογίας καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀποβῇ χρήσιμος εἰς τὸν ἐξασκοῦντα καὶ γινώσκοντα αὐτὴν παρὰ ἐν γνώσει καὶ ὀρθῇ συμπαραβολῇ καὶ τῶν ἄλλων συμπτωμάτων, τὰ ὅποια μόνος ὁ ἰατρὸς εἶνε εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ διακρίνῃ.

Περιορίσατε λοιπὸν τοὺς πόθους σας εἰς μόνην τὴν καλὴν τοῦ θερμομέτρου χρήσιν, ἐστὲ δὲ βεβαία, ὅτι οὐκ ὀλίγα δι' αὐτοῦ θὰ μάθητε καὶ θὰ κατανοήσῃτε πρὸς τὸ συμφέρον τῶν προσφιλεστάτων οἰκείων σας. Πᾶς εὐσυνείδητος ἰατρὸς ἐπιθυμεῖ καὶ εὐχεται νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς ὅσον τὸ δυνατόν εὐρύτερους κύκλους ἢ τέχνη τῆς χρήσεως τοῦ θερμομέτρου, ὅσον δ' ἀφορᾷ ἐμὲ, εἶνε περιττὸν νὰ εἶπω ὅτι συμμερίζομαι τὰς εὐχὰς ταύτας. Ἐνταῦθα θεωρῶ πρόσφορον νὰ συστήσω ἐν νέον εἶδος θερμομέτρου, ὅπερ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ διὰ τὰ δωμάτια, καὶ διὰ τὰ λουτρα καὶ ὅπερ πρό τινων ἐτῶν πρώτην φοράν ἐξετέθη εἰς τὰ ὅργανα τοῦ δημοσίου ἐν τῇ „Ἑγείονομικῇ Ἐκδόσει“ τοῦ Βερολίνου. Παραπλεύρως βλέπετε τὴν εἰκόνα τοῦ ὄργανου τούτου, φέροντος τὸ ὄνομα „γενικὸν θερμόμετρον“. Ἡ διαφορὰ τοῦ ἀπὸ τῶν συνήθων θερμομέτρων συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἡ στήλη τοῦ ὑδραργύρου ἀπὸ τοῦ 35,0° Κ. μέχρι τοῦ 43,0° Κ. εἶνε λεπτοτέρα, παχύτερα δὲ κάτωθεν τοῦ πρώτου, καὶ ἀνωθεν τοῦ τελευταίου βαθμοῦ. Μεταξὺ τῶν στενῶν τούτων ὁρίων ἡ στήλη εἶνε διηρημένη καὶ εἰς δέκατα, ἰδιαι-

ΕΡΗΜΟΣ ΚΟΡΗ.

Εἰκὼν W. Amberg.

τερον δὲ χρώμα μεταξύ τῶν βαθμῶν 36,5° καὶ 37,5° δεικνύει ἡμῖν, ὅτι αὐτὰ εἶνε τὰ ὅρια τῆς ὀμαλῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Ἀριστερόθεν τῆς στήλης τοῦ ὑδραργύρου εὐρίσκεται ἡ κατὰ Κέλσιον διαίρεσις, δεξιόθεν δὲ ἡ κατὰ Ῥεωμύρον, εἰς ὀλοκλήρους βαθμούς, οὕτω δὲ ἐπετεύχθη ἡ κατὰλληλος χρησιμοποίησις τοῦ θερμομέτρου εἰς ὅλους τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας. Ἄν θέλετε νὰ μετρήσητε δι' αὐτοῦ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ λουτροῦ τῶν τέκνων σας, δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλο τι παρὰ νὰ τὸ θέσητε ἐντὸς τῆς παραπλευρώως ἀπεικονιζομένης ξυλίνης θήκης διὰ τῆς ἀνωθεν φαινομένης ὀπῆς ο. Τὸ ὕδωρ περιβρέχει πανταχόθεν τὸ θερμόμετρον διὰ μέσου τῶν ἀνοιγμάτων FF, ἡ δὲ ξυλίνη θήκη χρησιμεύει εἰς τὸ ν' ἀναρτᾶται τὸ θερμόμετρον εἰς τὸν τοῖχον πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ δωματίου καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἀτμοσφαιράς. Ἐπειδὴ εἶσθε καλὴ καὶ φρόνιμος οἰκοδόσποινα, θὰ ἐρωτήσετε φυσικῶς καὶ περὶ τῆς ἀξίας ἐνὸς τοιοῦτου ἐργαλείου. Θὰ εὐχαριστηθῆτε μανθάνουσα ὅτι τὸ θερμόμετρον τοῦτο μετὰ τῆς θήκης του, δυνάμενον τρία ἄλλα θερμόμετρα ν' ἀντικαταστήσῃ, σχετικῶς εἶνε πολὺ εὐφθηνότερον αὐτῶν, δύνασθε δὲ νὰ τὸ προμηθευθῆτε

ἀντὶ 10 τὸ πολὺ γαλλ. φράγκων. Οὐδὲν λοιπὸν ἐμπόδιον ὑπάρχει πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς χρήσεως τοῦ θερμομέτρου εἰς ἅπαντες τοὺς οἰκογενειακοὺς κύκλους τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ὑμεῖς τοῦλάχιστον εἶσθε πεπεισμένη ὅτι αὐτὸ κατὰ τὰς ἡμέρας μὲν τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς υἱείας εἶνε πιστὸς φίλος καὶ σύμβουλος, ὅταν δὲ ἡ εἰμαρμένη μᾶς προσβάλλῃ διὰ νόσων, αὐτὸ εἶνε τότε ὁ πιστότατος καὶ ἀσφαλέςτατος βοηθὸς πρὸς ὑπερνίκησιν ὅλων τῶν συμφορῶν καὶ ταλαιπωριῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Ἐν τέλει ἐκφράζω μὲν τὴν εὐχὴν, ὅπως μηδέποτε περιέλθετε εἰς τὴν ὁπωσδήποτε δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ κάμητε χρῆσιν τῆς νέας σας τέχνης, ἀλλ' εὐχομαι συγχρόνως, ὅταν ἐπέλθῃ τὸ ἀναπόφευκτον, νὰ μὴ χάσητε τὴν ἀπαιτούμενην γαλήνην, ἀπάθειαν καὶ ἡρεμίαν τοῦ πνεύματος. — Ἐργασθῆτε δὲ ἐγκαίρως καὶ οὐχὶ ἄφ' οὗ ἐπέλθῃ τὸ δεινὸν καὶ ἡ ἀμυχανία. Μὴ λησμονῆτε τοὺς λόγους τοῦ σοφοῦ: „Ἐν τῇ δυστυχίᾳ σου ἀναπόλεις τὴν εὐτυχίαν, ἐν δὲ τῇ εὐτυχίᾳ μὴ λησμονῆς τὴν δυστυχίαν“.

Ὁ Ὑμέτερος

ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΗΣ.

Η ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ.

(Διήγημα.) (συνέχεια.)

Ἐπειτα ἐχαιρέτα τοὺς χωρικοὺς του καὶ οὗτοι ὑπεκλίνοντο πρὸ αὐτοῦ μέχρι τῆς ζώνης, ὅχι ὅμως μέχρι τοῦ ἐδάφους, διότι τοῦτο ἦτο λίαν αὐστηρῶς ἀπαιτούμενον. Καὶ ἡ μὲν φιλοξενία ἐξηκολοῦσε πάλιν ὡς καὶ πρότερον νὰ γίνηται, ἀλλ' ὁ Ματθαῖοβιτς δὲν ἐδεικνύετο πλέον ποτέ εἰς τοὺς ὑπηκόους του. Ἐνίοτε μὲ δέκοπτεν ἀναγινώσκουσαν διὰ τῆς ἐκφωνήσεως. „La machine se détraque! cela se gâte!“ Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ὀφθαλμοὶ του, οἱ τῶσον στιλπνοὶ ὡς λίθοι, ἔγιναν τώρα ἀμαυροὶ καὶ μικρότεροι. Ἐνύσταζε συχνότερον ἢ προηγουμένως καὶ εἰς τὸν ὕπνον του ἀνέπνεε δυσκολώτερον. Ἡ πρὸς ἐμὲ συμπεριφορὰ του δὲν μετεβλήθη, προσετέθη ὅμως εἰς αὐτὴν τώρα καὶ εἰδὸς τι ἱπποτικῆς φιλοφροσύνης. Δηλαδὴ ὁσάκις ἐξηρχόμην εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἠγείρετο πάντοτε, ἂν καὶ μετὰ τινος δυσκολίας, ἀπὸ τῆς ἔδρας του, καὶ ὁσάκις ἐξηρχόμην μὲ συνάδευε μέχρι τῆς θύρας, στηρίζων με ὑπὸ τὸν ἀγκῶνα διὰ τῆς χειρὸς του. Ἀντὶ „Suzon“ μὲ ἀπεκάλεε ἤδη ὅτε μὲν „ma ehère demoiselle“, ὅτε δὲ „mon Antigone“.

Ὁ λεγόμενος „M. le Commandeur“ ἀπέθανε δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς μου καὶ ὁ θάνατός του καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἐνεποίησεν ἐπ' αὐτοῦ πολὺ μεγαλειότεραν ἐντύπωσιν παρὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς μου. Ὁ ὁμήλικός του ἐγκατέλιπε τὸ ζῆν, καὶ τοῦτο τὸν εἶχε ταραξεί πολὺ. Καὶ ἐν ταῦτοις εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους ἔλαι αἱ ὑπηρεσίαι αὐτοῦ συνίσταντο εἰς τοῦτο μόνον, ὅτι ἀνεφώνει πάντοτε „bien joué, mal réussi!“ ὁσάκις δὲ Ματθαῖοβιτς παίζων τὸ σφαιριστήριον μετὰ τοῦ κυρίου Ῥάτς ἀπετύγγανε τοῦ σκοποῦ, ἢ ὅτι, ὁσάκις ὁ Ματθαῖοβιτς παρὰ τὴν τράπεζαν ἀπετείνετο πρὸς αὐτὸν μὲ μίαν ἐρώτησιν π. χ. ὡς τὴν ἑξῆς: „N'est-ce pas, M. le Commandeur, c'est Montesquieu, qui a dit cela dans ses lettres persanes?“ — αὐτὸς τότε ἔδιδε τὴν εὐφραδὴ ἀπάντησιν (ὅτε καὶ οὐχὶ σπανίως ἔγινεν ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου του κοχλιάριον πλήρες ζέοντος ζωμοῦ): „Ah, Monsieur de Montesquieu? Un grand écrivain, monsieur, un grand écrivain!“ . . . Μόνον μίαν φορὰν, ὅτε ὁ Ματθαῖοβιτς τῷ εἶπεν ὅτι „les théophilanthropes ont eu pourtant du bon“, ἀνεφώνησεν ὁ πρεσβύτερος μὲ ἐξηρεδισμένην φωνήν: „Monsieur de Kolontouskoi!“ (ἐν διαστήματι εἰκοσιπέντε ἐτῶν συμβιώσεως δὲν εἶχε κατορθώσει ἀκόμη νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ προστάτου του). „Monsieur de Kolontouskoi, leur fondateur, l'instigateur de cette secte, ce La Reveillère Lepeaux était un bonnet rouge.“ — „Non, non!“ ἔλεγεν ὁ Ματθαῖοβιτς μειδιῶν καὶ τρίβων δραγμίδα ταμβάκου μεταξύ τῶν δακτύλων του. „des fleurs, des jeunes vierges, le culte de la Nature . . . ils ont eu du bon, ils ont eu du bon . . .!“

Πάντοτε περιερχόμην εἰς ἀπορίαν πῶς ἐν ᾧ τόσα ἐγνώριζεν ὁ Ματθαῖοβιτς, ἐν ταῦτοις αἱ γνώσεις τοῦ τῶσον ἥσαν ἀνωφελεῖς εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον.

Ὁ Ἰωάννης Ματθαῖοβιτς ὁσημέραι ἐμαραίνεται, προσεπάθει ὅμως νὰ κρατηθῇ ἀκόμη εἰς τοὺς πόδας του. Τρεῖς περίπου ἑβδομάδας πρὸ τοῦ θανάτου του ἐπῆλθεν εἰς αὐτὸν ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα σφοδρὸ ζάλη καὶ σκοτοδίνη, ἔγινε πολὺ σύννους καὶ εἶπε: „C'est la fin“. Ἀφ' οὗ συνῆλθε πάλιν καὶ ἀνεπαύθη, ἔγραψε μίαν ἐπιστολὴν εἰς Πετρούπολιν πρὸς τὸν μόνον του ἀδελφὸν καὶ κληρονόμον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπὸ εἰκοσιν ἡδὴ ἐτῶν εἶχε διακόψει πᾶσαν σχέσιν.

Ἀμα κατέστη γνωστὸν ὅτι ὁ Ἰωάννης Ματθαῖοβιτς ἠσθάνει, ἦλθε καὶ τὸν ἐπεσκέφθη εἰς τὸν γειτόνων του, καθολικὸς τις γερμανός, ὁ ὁποῖος ἦτον ἄλλοτε περίφημος ἱατρός, ἀπὸ πολλοῦ ὅμως εἶχεν ἀγοράσει ἐν μικρὸν κτῆμα διὰ νὰ ζήσῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀναπαύσει. Πολὺ σπανίως ἐπεσκέπτετο τὸν Ἰωάννην Ματθαῖοβιτς, ὅστις ὅμως πάντοτε τὸν ἐδέχετο λίαν εὐπροσηγόρως καὶ ἐν γένει τὸν ἐσέβετο ὑπερβολικῶς. Αὐτὸς ἦτον ἴσως ὁ μόνος ἀνθρώπος εἰς τὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ὑπελήπτετο καὶ ἐξετίμα.

Ὁ γέρον συνεβούλευσε τὸν Ἰωάννην Ματθαῖοβιτς νὰ προσκαλέσῃ ἱερέα, ἀλλ' αὐτὸς ἀπέκρινε: „Ces messieurs et moi, nous avons rien à nous dire“ καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ὁμιλήσωσι περὶ ἄλλου θέματος. Ἀφ' οὗ ὅμως ὁ γέρον ἀνεχώρησε, διέταξε τὸν θαλαμηπόλον του καίνενα πλέον νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του. Κατόπιν προσεκάλεσεν ἐμὲ. Ἐφφικίασα ὅταν τὸν εἶδον. Κυανὰ κηλίδες ἐφαίνοντο ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς του· τὸ πρόσωπόν του εἶχεν ἐπιμυκηθῇ καὶ ἀποναρκωθῇ καθ' ὅλοκληρίαν· αἱ γνάθοι του ἐκρέμαντο ἀκίνητοι.

— „Vous voilà grande, Suzon, ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ, μετὰ δυσκολίας δυνάμενος νὰ προφέρῃ τὰ σύμφωνα“ προσεπάθει ὅμως ἀκόμη νὰ μειδιᾷ: „Vous voilà grande, (τότε ἤμην δεκαοκτὼ ἐτῶν) vous allez peut-être bientôt rester seule. Soyez toujours sage et vertueuse. C'est la dernière recommandation d'un — — ἐδῶ ἔβηξε — d'un vieillard qui vous veut du bien. Je vous ai recommandée à mon frère et je ne doute pas qu'il ne respecte mes volontés . . .“ Ἐβῆξε πάλιν καὶ ἔψαυθεν ἔμφροντις τὸ στῆθος του. „Du reste j'espère encore pouvoir faire quelque chose pour vous — dans mon testament.“ Αἱ τελευταῖαι αὐταὶ λέξεις ἐπληξάν τὴν καρδίαν μου ὡς δολοφόνου ἐγχειρίδιον. Ἄ, αὐτὸ ἦτο πλέον ἢ περιφρόνησις, πλέον ἢ προσβολή! Πιθανῶς ἀπέδιδε τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου ζωγραφηθεῖσαν ἔκφρασιν εἰς αἰσθημα ἄλλο — εἰς αἰσθημα εὐγνωμοσύνης ἢ θλίψεως, καθότι ὥσάν διὰ νὰ μὲ παρηγορήσῃ μ' ἔκρουσεν ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἐν ᾧ συγχρόνως κατὰ τὴν συνήθειάν του φιλοφρόνως μὲ ἀπώθησε καὶ μοὶ εἶπε: „Voyons, mon enfant, du courage! Nous sommes tous mortels. Et puis, il n'y a pas encore de danger. Ce n'est qu'une précaution que j'ai crû devoir prendre . . . Allez!“

Ὅπως καὶ ὅταν μὲ εἶχε προσκαλέσει μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς